

ऽनुशासन M. 2, 159, 223. धर्मार्थावुच्यते अयः कामार्थो धर्म एव च । अर्थ एवेक वा अयस्त्रिवर्ग इति तु स्थितिः ॥ 224. प्रेत्य अयोऽभिकाङ्क्षाः 4, 91. परं अयोऽधिगच्छति 258. अयो वै ते भविष्यति MBh. 3, 1794. 2520. R. 4, 18, 14. 5, 1, 11. Mārk. P. 126, 5. आत्मानं अयसा योद्धे MBh. 3, 2489. 2629. R. 3, 17, 26. MBh. 3, 2614. तत्र ते ऽहं अयो धास्यामि यत्परम् 2618. स ते अयो विधास्यति R. 3, 8, 18. KATHA. 32, 57. R. 2, 34, 31. अयो नः क्रियतामिदम् 4, 53, 23. Ragh. 1, 79. Çāk. 172 (Gegens. दुःख). 91, 16. यथाशक्ति अयेसे यतिष्ये 113, 3. Spr. 3234. (II) 1450. 2839. न अयो विन्दते मरुत् 4134 4753. य इच्छेच्छेय आत्मानः 4904. Bhāg. P. 4, 8, 41. मृतैः संप्राप्यते अयः (v. l. fur स्वर्गः) Spr. (II) 4949. अयसो वृद्धौ VARĀH. BRH. S. 49, 4. अयोत्तवावल् RĪGĀ-TAR. 3, 35. Bhāg. P. 1, 1, 9. 4, 25. 2, 1, 12. PĀNĀT. 182, 1. plur. Suçr. 1, 122, 21. Çāk. 99, 21. Vikr. 68, 6. 7. Spr. (II) 3470. 4232. 4310. Kir. 5, 49. VARĀH. BRH. S. 68, 93. Bhāg. P. 1, 2, 23. 4, 24, 75. 31, 12. fg. 7, 14, 29. Die Lexicographen geben dem Neutrum folgende Bedeutungen: मङ्गल u. s. w. H. 86. H. an. HALĀJ. 1, 122. धर्म AK. 1, 1, 4, 2. H. 1379. H. an. MED. HALĀJ. 1, 125. प्रुभ MED. मोक्ष, मुक्ति AK. 1, 1, 4, 15. H. 74. MED.; vgl. COLEBR. Misc. Ess. 1, 401. — c) N. eines Sāman LĪTJ. 7, 7, 17. Ind. St. 3, 226, b. — Vgl. अ०, अहं०, अकुअयेसी.

अयैकत AV. PĀR. 2, 62. adj. dessen Absehen auf Vorrang gerichtet ist AV. 5, 20, 10.

अयस n. Nebenform von अयम् (अयस्): यथा वदसि देवेश तथा नः अयसं (अयसे die neuere Ausg.) परम् das grösste Heil HARIV. 14990. Am Ende eines comp. in अहं०, निः०, अः०.

अयस्क (von अयम्) in अ० (s. Nachträge).

अयस्कार्क adj. (f. ई) 1) besser —, ansehnlicher machend VS. 10, 28. — 2) Glück —, Heil bringend, heilsam M. 7, 88. MBh. 7, 1207. 13, 6480. R. 7, 3, 7. Spr. (II) 4108. गुण KĀRĀKA 3, 8. PĀNĀT. 73, 19. SĀRYADARCANAS. 23, 11. compar. ०त् R. 12, 84. 86.

अयस्कारभाष्य n. Titel eines Commentars HALL. 207.

अयस्काम adj. (f. आ) nach Glück verlangend, dem es um seine Wohlfahrt zu thun ist Spr. (II) 1308. Bhāg. P. 3, 14, 18. 6, 18, 34. 7, 9, 54. 14, 33. 8, 4, 15. 12, 6. davon nom. abstr. ०ता f. das Verlangen Jmdes Glück zu schaffen — Jmd glücklich zu machen MBh. 5, 4755.

अयस्कृत् adj. = अयस्कार्क 2) Bhāg. P. 1, 13, 13.

अयस्त्व (von अयम्) n. eine höhere Stellung M. 10, 66.

अयोस (Nebenform von अयम्) m. N. pr. des 11ten Arhant's der gegenwärtigen Avasarpinī H. 29 (vgl. Verz. d. Ox. H. 186, b, 15). अयोश fehlerhafte Lesart.

अयोमय (von अयम्) adj. vorzüglich ÇĀRṆG. SĀH. 1, 1, 5.

अय (superl. zu अयोमय; vgl. अयम्) P. 5, 3, 60. Vop. 7, 57. 1) adj. der schönste: ज्योतिषाम् RV. 1, 113, 1. सद्ग 4, 1, 6. पेशम् 36, 7. भानवः 7, 77, 5. द्वप 10, 112, 3. AV. 5, 23, 10. पुरी R. 1, 6, 5. 2, 50, 2. — b) der vorzüglichste, beste, höchste, erste AK. 3, 2, 8. H. 1439. an. 2, 109. MED. th. 9. HALĀJ. 2, 116. 4, 4. 5, 8. 14. 50. 67. mit gen. oder loc. Vop. 5, 34. देवानाम् RV. 1, 43, 5. अष्टौ ज्ञातस्य हृद् अयसि 2, 33, 3. रयि 7, 1. इविण 21, 6. 3, 21, 2. 3. सव 1, 164, 26. सुमति 5, 25, 3. 82, 1. 6, 26, 8. भाग 10, 38, 7. VS. 2, 26. ०यस AIT. Br. 4, 25. ०सामन् PĀNĀT. Br. 21, 2, 3. AV. 4,

VII. Theil.

25, 7. 18, 4, 86. भेषजानाम् 6, 21, 2. 44, 2. TS. 1, 3, 40. 2. 3, 1, 4, 2. इन्द्रः अष्टौ देवतानाम् TBa. 2, 3, 2, 3. अर्थस्य ÇAT. Br. 4, 2, 4, 20. 3, 3, 4, 3. 9, 2, 2, 3. लोकानाम् 14, 4, 2, 24. स्वानाम् AIT. Br. 1, 5. यूयस्य ĀÇV. GĀH. 4, 8, 3. 1, 15, 3. KAUC. 90. भूतानां प्राणितः अष्टाः, बुद्धिमत्सु नराः अष्टाः M. 1, 96. 106. 6, 89. 9, 297. MBh. 3, 2075. 2493. R. 1, 31, 28. 65, 22. 2, 53, 1. R. GORR. 2, 69, 3. 90, 23. 109, 32. Spr. (II) 1828. 2653. VARĀH. BRH. S. 4, 21. 35. 17, 21. 24, 24. मन्द्, मध्यम, अष्ट 26, 13. 53, 36. ०गुणैर्युक्तः R. 1, 1, 20. इव्यं अष्ट स्मृतम् gilt für die Hauptsache Suçr. 1, 150, 8. अष्ट, मध्यम, अधम Schol. zu Çāk. 9, 6. in comp. mit dem im gen. gedachten plur.: पाण्डव० MBh. 1, 5921. नर० 3, 1833. 2179. 2415. 2428. 2435. 2480. 2716. 5, 7014. 7123. 7295. R. 4, 17, 2. BRAHMA-P. in LA. (III) 48, 12. 50, 11. नरवर० R. 2, 61, 3. धनुः० MBh. 3, 774. रथ० 13, 2805. obenan stehend in Bezug auf (loc.): धनुषि MBh. 3, 535. in comp. mit einer im gen. und loc. gedachten Ergänzung: ज्ञातिकुलधनअणीअष्टाः VARĀH. BRH. S. 8, 10. in comp. nach einem nom. act. (das seinen Ton behält) P. 6, 2, 25. गमन० zum Gehen am besten Schol. am Ende eines adj. comp.: गन्धर्वास्तुम्बुहूअष्टाः MBh. 3, 1783. — c) = अयम् besser, vorzüglicher, angesehener: येन केनचिदङ्गेन हिंस्याच्चेच्छेमत्यङ्गः M. 8, 279. अष्टेभ्यः, सदष्टेभ्यः, जघन्येभ्यः Spr. (II) 6384. mit einem abl.: अष्टेभ्यो ग्रन्थिनः अष्टाः 113. JĀÉN. 1, 199. Bhāg. P. 3, 29, 29. इषत्वे च पितुः अष्टौ बभूव भारतायनः R. 2, 1, 14. mit einem gen.: दैवमानुषयोः किं स्वित्कर्माणोः अष्टमित्युत (so ed. Bomb.) MBh. 13, 297. जीवाः अष्टा क्षत्रीयानाम् Bhāg. P. 3, 19, 28. 30. — d) am meisten Glück —, — Heil bringend VARĀH. BRH. S. 86, 17. 45. अष्टं खरं स्यान्मुमुक्षु 88, 32. — 2) m. a) ein Fürst. — b) ein Brahmane ÇĀNDAR. im ÇKDr. — c) ein N. Kubera's (der reichste) H. an. MED. ÇĀNDAR. im ÇKDr. — d) N. pr. eines Fürsten WASSILJEV 53. TĀRAN. 3. 267. — 3) f. आ Hibiscus mutabilis und = मेदा eine dem Ingwer ähnliche Wurzel RĪGĀN. im ÇKDr. — 4) n. Kuhmilch TRĪK. 2, 9, 6. — Vgl. जीव०, फल०, मनु०, मन्त्रि०, मृग०, यथा० (adv.), यम०, रोग०, वर्ण० (auch Spr. (II) 2487, v. l.), वसु०, ब्रीहि०, अष्ट.

अष्टकाष्ठ m. Tectona grandis (शाकवृत्) RĪGĀN. im ÇKDr.

अष्टतम (superl. von अष्ट) 1) adj. P. 5, 3, 55. Vartt. 8. Schol. der allerschönste, allerbeste u. s. w. RV. 1, 113, 12. नरः 5, 61, 1. VS. 1, 1. AV. 6, 138, 1. सर्वेषां भूतानाम् Nṛs. TĪP. Up. in Ind. St. 9, 94. भार्या अष्टतमः सखा Spr. (II) 623. धनुर्धराः अष्टतमाः पृथिव्याम् MBh. 3, 15667. Suçr. 1, 3, 11. 158, 8. बल Spr. 5352. अष्टतमो गुणैः HARIV. 8823. noch durch सर्व verstärkt: समेयं मानुषे लोके सर्वअष्टतमा तव MBh. 2, 478. Vgl. अष्टतर. — 2) f. आ Basilienkraut (तुलसी) AUSH. 67.

अष्टतर (compar. von अष्ट) adj. besser, vorzüglicher MBh. 1, 186. mit abl. 71. 8, 1516.

अष्टतम् (von अष्ट) adv. in der Weise, dass der (die, das) Beste vorgeht, LĪTJ. 8, 11, 20.

अष्टता (wie eben) f. Vorrang, erste Stelle, Vortrefflichkeit AIT. Br. 2, 15. 3, 13. 21. 4, 22. 25. उत्तमानुत्तमान्गच्छन्तीनांश्च वर्जयन् । ब्राह्मणः अष्टतमेति प्रत्यवायेन श्रद्धताम् ॥ M. 4, 245. Kām. NĪTIS. 14, 67. सर्वभूतेषु MBh. 13, 1894. बुद्धिरूपिते, मध्यतो याति, अष्टतो याति Spr. (II) 4473.

अष्टत्व (wie eben) n. Vortrefflichkeit Suçr. 1, 11, 21.

अष्टपाल m. N. pr. eines Fürsten TĀRAN. 2. 234.